

Medeniyetlerin Tahrip Edicisi ve Bekçisi Olarak Kadın

Yasemin YAŞAR

Medenileşme adına atılan bütün adımlarda, gerek siyasi gerek ekonomik gerek iktisadi ve çevresel bütün gelişmelerin ve sistemlerin dengesini kuracak yegâne pay, dinin getirdiği ahlaki değerler olacaktır. Ancak dini ve ahlaki nizam hâkim olursa, diğer bütün gelişmeler ve sistemler rayına oturacak ve medeniyetlerin ömrü uzayacaktır. Aksi halde, fitrata aykırı olan her yenilik, rejim ve sistemi insanlık fitratı reddedecektir.

Medeniyetler semavi dinlerin eserleridir. Medeniyetlerin çöküşü ve buhranları ise, manevi temellerin zayıflaması ve cemiyetlerin sahip oldukları medeniyeti taşıyamaz, yürütemez hale gelmeleri neticesindedir.

Medeniyetlerin tezahürleri maddidir. Ama temeldeki hâkim unsur maddi değil, fikri ve manevidir. Nitekim sadece akıl ve akılcılıkla bir medeniyet ne doğar ne ayakta durur. Zira inançsızlığın medeniyeti olmaz. Tarih boyunca bütün medeniyetler bir manevi değerler sisteminden doğmuş ve yine bütün medeniyetler riya, bencillik, zulüm, israf, inançsızlık, hırs ve şehvet düşkünlüğü gibi menfi amiller yüzünden çökmüş ve buhranlara uğramıştır.

Medeniyetlerin ömrünü, beslediği hak dinler belirlerken bir medeniyetin veya kültürün sınındığı temel turnusollerden birisi kadındır. Zira tarih boyunca medeniyetlerin tahribinde de bekçiliğinde de kadın önemli bir rol üstlenmiştir.

Medeniyetler tarihine bakıldığında kadının medeniyet içindeki yeri toplumlardan toplumlara farklılık göstermiştir. Bazı devirlerde ve toplumlarda en alt seviyede bir sosyal statüsü bulunan kadın, bazı toplumlarda da en üst

Kadın, geçmişte de günümüz dünyasında da sürekli gündem olmuş ve her dönemde farklı şekillerde kadın tartışılmıştır. Günümüz popüler kültürü kadını, tüketimin hem öznesi hem nesnesi haline getirmiştir. Bu şekilde kurulan tuzaklar ile kadın hâkim toplum ve medeniyet algısı ile dinin, kültürün, gelenek ve adetlerin arasında sıkışıp kalmıştır. Yine kadın, 'ahir zaman fitnesinde' kullanılan önemli bir unsur haline getirilmiştir.

düzeeye kadar yer edinen bir statü kazanmıştır.

Kadının bir mal gibi görüldüğü ve değerinin maddi olarak para ve mal ile ölçülebildiği dönemler olduğu gibi, erkekle birlikteliğine dayanan, düzenli evlilik hayatı içinde yaşayan ve yerini alan hatta ticari ve siyasi hayatta erkeklere eşlik edebilen dönemleri de olmuştur.

Eski çağların çok tanrılı dinlerinde bazı tanrıları, kadının simgelediği görülür. Mesela Eski Yunan'da aşk ve güzellik tanrısı Aphrodite adını alırken, bu Roma'da Venüs adını almaktadır. Yine bereket tanrıçaları Kebyle'yi bir kadın sembolize eder.

Kadın, geçmişte de günümüz dünyasında da sürekli gündem olmuş ve her dönemde farklı şekillerde kadın tartışılmıştır. Günümüz popüler kültürü kadını, tüketimin hem öznesi hem nesnesi haline getirmiştir. Bu şekilde kurulan tuzaklar ile kadın hâkim toplum ve medeniyet algısı ile dinin, kültürün, gelenek ve adetlerin arasında sıkışıp kalmıştır. Yine kadın, 'ahir zaman fitnesinde' kullanılan önemli bir unsur haline getirilmiştir.

Başta da söylenildiği gibi, bir medeniyetin sınıandığı turnusollerden birisi de kadındır. Bu gün Batı medeniyetine bakıldığında seyyiatının hasenatına galip geldiğinin göstergelerinden birisi de kadının statüsüdür. Batı'da gerçekleştirilen 586 yılındaki bir din kongresinde kadının da bir insan olduğu fakat erkeklere hizmet için yaratıldığı sonucuna varılmıştır. Yine eski inanışlarda hatta Hıristiyanlık ve Yahudilikte kadının Allah katında makbul olmadığı, doğuştan günahkâr doğduğu kabul edilmektedir. Eski Yunan'da ise, kadına şeytanın meydana getirdiği bir çirkinlik olarak bakılmış ve özellikle Orta Çağ'da içlerine şeytan girmiş diye yakılmışlardır. Yine İlk çağlarda Eflatun, 'Kadın cehennemin kapısıdır ve o bir maldır' demiştir. Aristo ise, 'Kadın yaratılış itibariyle yarım kalmış bir erkektir.' ifadesini kullanmıştır.¹

İşte tarih boyunca, Batı'nın kadına uyguladığı bu negatif ayrımcılık 1900'lü yıllarda feminizm ve cinsel özgürlük akımlarını doğurmuştur. Yani, bir ifratın kucağından alınan kadın, başka bir ifrat çukuruna atılmıştır.

Tefessüh etmiş olan medeniyetin getirdiği akımlar, maneviyatı tamamen dışlayan hayat tarzları kadını bir meta haline getirmiştir. Kadın, gerek Batı medeniyetinde gerekse Doğu medeniyetinde de ifratlar ve tefritler arasında gidip gelmiştir.

Batı medeniyetindeki ifrat yaklaşım negatif ayrımcılık karşısında yine aşırı bir uç olarak feminizmi ortaya çıkarmıştır. Kadın, feminizm ve özgürlük söylemleriyle bir başka esarete atılmış, sömürü aracı olmuş ve modern köleler haline getirilmiştir.²

Doğu medeniyetlerinde ise, ifrat ucun bir tarafından kadın eve hapsedilen, sosyal hayatın dışına atılan, töre kurbanı haline getirilen anlayışların kurbanı olmuş, bir taraftan da nazik ve 'seri'üt-teessür' yapısı dikkate alınmamış çok ağır şartlarda çalıştırılıp, mülkiyet ve tercih hakkı elinden alınarak bir başka ifrata yuvarlanmıştır.

Kadınları istismar eden, 'mebzul bir meta' haline getiren bugünkü sefih medeniyet, onları daha fazla hak, hürriyet, eşitlik kavramlarıyla kandırmıştır. Açık saçıklığı medeniyet sembolü olarak göstermiş ve kadınlar buna teşvik edilerek teşhirciliğe yönlendirilmiştir. Böylelikle kadın modernleşme ile beraber nefsinin esiri olmuş ve çağdaş köle olarak kullanılmıştır.

Bu durum hal-i hazırdaki insanlığı tehdit etmektedir. Nefsine esir düşmüş annelerden özgür evlatlar; yani kişiliği, karakteri, şahsiyeti oturmuş, manevi değerleri özümseyen nesiller yetişemeyeceğinden dolayı geleceği tehlikeli hale getirmektedir. Nitekim kadındaki rol kayması erkeğin rolünde de kaymalara sebep olmuştur. Bediüzzaman, bu konuyla ilgili şöyle bir tespitte bulunmuştur. “Sefih erkekler, hevesatlarıyla kadınlaşırsa, o zaman açık saçık kadınlar da hayasızlıkla erkekleşir.”³ İşte rollerdeki bozulmalar çocuk eğitiminde de ciddi problemleri beraberinde getirmiştir. Çünkü kemal, celal ve cemal dengesiyle mümkündür. Anne cemalin baba rolü ise celalin simgesidir. Annesinden cemal tecellisi olan şefkat ve merhamet dersi alamayan evlatlar manevi hayatlarını temellendiremeyeceklerdir. Bu da şefkat ve merhamet duygularına çok ihtiyacı olan bu asır için ciddi bir tehlike olacaktır.

Batı’da kadın, yüzyıllar boyunca erkeğe bağımlı olarak buyruğu altında yaşamıştır. Bunu her alanda görmek mümkündür. Mesela; Batı medeniyetinin sanat anlayışında da durum farklı değildir. Nitekim Batılı sanatçılar için kadın sadece seyirlik bir nesne olarak kullanılmıştır. Yani dini, felsefi, sanat, edebiyat, hukuk gibi bütün alanlarda kadın ikinci sınıf varlık olarak kabul edilmiştir. Hatta Orta Çağ Avrupasında kadının durumu daha da vahimdir. Çünkü ikinci sınıf bir varlık olması bir yana, insan olarak sayılıp sayılmaması bile tartışılmıştır. Yine Fransa’da uzun yıllar kadının ruh sahip olup olmadığı tartışılmış ve kadının erkeğin sahip olduğu tüm hakları kazanması 1938’lerde çıkarılan bir kanunla ancak sağlanabilmiştir.

Batılı kadının durumu esasen sanayi inkılabı ile değişmeye başlamıştır. Bu tarihten itibaren artan iş gücü açığı kadınları sosyal hayatın içine çekmiş ve sanayileşme ve modernleşme birçok kurumun yanı sıra aileyi de etkilemiştir. Kadın eskiye göre daha da özgürleşmiştir(!). Bu dönem Osmanlı’da kadın haklarını savunanları etkileyen hususlardan birisi de Batılı kadının özgürlüğü olmuştur.

Tahrinin kolay oluşu, devletlerin sekülerleşmeye dönük politikaları, medyanın kadınlar üzerine oynadığı oyunlar vs. ile Batı’daki kadın hareketleri maalesef bütün dünya kadınlarını da etkisi altına almıştır.

Özellikle Tanzimat’la birlikte başlayan Batılılaşma hareketi Osmanlının sadece sanayi alanının çöküşü değil, manevi alanda da bir çöküşün bir başlangıcı olmuştur. Nitekim ‘medeniyet-i sefih’e’nin tahrininin bizdeki etkisini o zamanlar kıran yegâne unsur, Müslüman aile yapısının sağlam olmasıdır. Çünkü ailenin sağlamlığı oldukça diğer bütün bozulmaların giderilmesi her zaman mümkün olmuştur.

Osmanlının Batılılaşma hareketi şuursuz bir harekettir. Ruhî ve içtimai bir kompleksten ileri gelir. Nitekim Batılılaşma rüzgarlarının hızla estiği o dönemlerde aydın kesim arasında çetin tartışmalar olmaktadır. Bir kısım Avrupa hayranı zevat, Batı medeniyetini şuursuzca ve ‘himmeleri sadece nefis olan’ bir yaklaşımla iyisini kötüsünden tefrik etmeden, her haliyle almanın lüzumundan bahsetmişlerdir. Diğer bir kısım ise, kendi kültür ve değerlerimiz canibinden bakarak Batı medeniyetini ‘tuti kuşlar gibi taklit ederek’ değil, faydasını zararlıdan tefrik ederek almak gerektiğini savunmuşlardır. ‘Din, maneviyat, fikir, hayşiyet, seciye lazım; setre, pantolon, kolalı gömlek, sazla, cazla medeni olunmaz’ demişlerdir.⁴

*Batı’da kadın,
yüzyıllar
boyunca erkeğe
bağımlı olarak
buyruğu altında
yaşamıştır. Bunu
her alanda görmek
mümkündür.
Mesela; Batı
medeniyetinin
sanat anlayışında
da durum farklı
değildir. Nitekim
Batılı sanatçılar
için kadın
sadece seyirlik
bir nesne olarak
kullanılmıştır.
Yani dini, felsefi,
sanat, edebiyat,
hukuk gibi bütün
alanlarda kadın
ikinci sınıf varlık
olarak kabul
edilmiştir.*

3- Nursi, Said, Sözler, Yeni Asya Neşriyat, Ocak 2001, İstanbul, s. 667

4- Selim, Ahmet, Din-Medeniyet ve laiklik, Timaş Yayınları, İstanbul, 1991, s.

*Batılılaşma adına,
elimizde ne kadar
kıymetli değer
varsa, kıymetsiz-
leştirilmiştir. İşte
bu kıymetsizleşti-
rilen değerlerden
birisi de, kadının
hak ettiği değer ve
statüsüdür.*

*Batılılaşma
adına yapılan
bütün hareket-
ler ve reformlar
İslam'dan biraz
daha uzaklaşmayı
netice vermiş
ve belki de böyle
planlanmıştır.*

Batılılaşmanın kesinlikle manevi değerleri bırakmakla, aklı, dinin tahakkümünden kurtarmakla mümkün olacağını savunan görüş karşısında Bediüzzaman, kendi değer, kültür ve yaşam tarzımızdan hareketle Avrupa medeniyetini değerlendirmiş, mehasinini ve seyyiatını nazara alarak bir medenileşme projesi sunmuştur. “Medeniyetin zünup ve mesavisi olarak bazı adet ve ahlak-ı seyyie ki, ecnebilerde mehasin-i medeniye-i kesiresiyle muhat olduğu için çirkinliğini o kadar göstermiyor. Biz ise, aldığımız vakit, su-i tali cihetiyle ve su-i intihap tarikiyle müşkilü't-tahsil mehasin-i medeniyeti terk edip, çocuk gibi heva ve hevese muvafık zünup-u medeniyeti kesp ettiğimizden muhannes gibi (kadınlaşmış erkek gibi) veya mütereccile gibi (erkekleşmiş kadın gibi) oluruz. Kadın, erkek gibi giyinse maskara olur. Erkek kadın gibi süslense, muhannesliktir yakışmaz. Mert ve alihimmet, zib-ü ziverle muzahraf cilveli hanım gibi olmamalı.”⁵

Yani, Bediüzzaman, Osmanlı'ya Batı canibinden bakan aydınlara karşı kendi dini ve maneviyat köklerinden bakarak, Batı medeniyetinin kötülüklerinin medeniyetimize girmesinin ancak şeriat kılıcıyla önleneceğini ifade etmektedir. Bu konuda Bediüzzaman, Japonları örnek almamız gerektiğini tavsiye etmiştir.

“Batı top tüfek diye ilerledi, biz Allah Allah diyerek geri kaldık’ söy-leminde bulunan insafsız aydınlar, dinsizliklerini ilan etmişlerdir. Batı'nın teslim inancına gösterdiği saygıyı tevhide göstermeyen, mensuh ve muharref dine gösterilen saygıyı bizim hak dinimize göstermeyen, inanç ticareti yapıp kiliselerini kanunlarla koruyup dokunulmazlık veren Batılıya karşın, kendi mabetlerine saygısızlık eden sözümona aydın gurup, batılılaşmanın dini terk etmekle mümkün olacağını gazetelerdeki makaleleriyle halka anlatmaya çalışmışlardır.

Hâsılı, Batılılaşma adına, elimizde ne kadar kıymetli değer varsa, kıymetsizleştirilmiştir. İşte bu kıymetsizleştirilen değerlerden birisi de, kadının hak ettiği değer ve statüsüdür.

Batılılaşma adına yapılan bütün hareketler ve reformlar İslam'dan biraz daha uzaklaşmayı netice vermiş ve belki de böyle planlanmıştır.

İngiliz müstemlekat nazırı Gladeston'un İngiliz parlamentosunda söylediği şu sözler dikkat çekicidir: Kur'an'ı eline alıp, parlamentoya seslenen des-sas nazır, “Müslümanlar bu kitapla yürüdükçe medeniyete zarar gelecektir. Bu yüzden ya Kur'an'ı ellerinden almalıyız ya da onları Kur'an'dan soğutmalıyız.”⁶ demiştir. Güya, bu sözü ile medeniyet ile Müslümanların maneviyatının uyumsuz olacağını belirtmiştir.⁷

Burada akla şöyle bir soru gelmektedir: Başta da iddia ettiğimiz gibi hiçbir medeniyet inanç temelleri olmadan devam etmez. Fakat Batı medeniyetinin bu kadar fazla olmasına rağmen ayakta kalabilmesinin sırrı nedir? Cevaben şöyle demek mümkündür: Bunun maddi yönü olduğu gibi bu medeniyetin bu kadar süre ayakta kalabilmesi manevi olarak da Hıristiyan ahlaki öğretileri sayesinde. Elbette bu ahlaki öğretiler direkt dini nizam şeklinde değil, sekülerize edilmiş bir tarzda sunulmakla mümkün olmuştur. Nitekim nerede bir hak ve hakikat varsa, hak dinin izi vardır. Prof. Tosiph Schacht'in ifade ettiği gibi, “İslam hukukunun laik hukukların hazırlanmasında bile, ilham edici bir hüviyet taşıdığı inkâr edilemez.”⁸

5- Nursi, Said, Divan-ı Harb-i Örfi, Yeni Asya Neşriyat, İstanbul, Temmuz, 2000, s. 79

6- Nursi, Said, Tarihçe-i Hayat, YAN, İstanbul, Eylül-2007, s. 81

7- Selim, Ahmet, Din-Medeniyet ve laiklik, Timaş Yayınları, İstanbul, 1991, s.

8- Selim, Ahmet, Din-Medeniyet ve Laiklik, Timaş Yayınları, İstanbul, 1991, s. 67

Konumuza tekrar dönecek olursak, şuursuzca yapılan Batılılaşma hareketleri adına öyle ilginç fikirler ortaya atılmıştır ki, bunlar o dönem dejenerasyonun eriştiği noktayı göstermek açısından önemlidir. Nitekim batılılaşmanın hızlı savunucularından birisi olan, Abdullah Cevdet, “Bizde muhafaza edilmeye değer gelenek yoktur. Batılılaşmak için Avrupa’dan damızlık erkek ithal etmek gerekir. Türk kadınlarını İtalyanlar ve Almanlarla evlendirip kanımızı değiştirmedikçe batılılaşamayız.”⁹ gibi hayret ve dehşet verici söylemlerde bulunmuşlardır.

Cumhuriyetle birlikte kadın bir sembol haline getirilmiştir. Batılılaşmanın göstergesi bir unsur olarak simgelenmiştir. Bugün bile başörtüyü yasaklayanların temel hareket noktası başörtünün çağdaş Batılı kadın tiplemesine uygun olmayışı anlayışdır. Tarih boyunca kadının kendi üzerinde tasarrufu hemen hiç olmamıştır. Onun nasıl bir yerde duracağı, konumu, statüsü, giyim kuşamı hep erkekler tarafından belirlenmiş ve kadın ifratların arasında gidip gelmiştir.

Bir kadın hareketi olan feminizmin temelinde her ne kadar kadının bir isyan ve statü kazanma isteği olsa da, netice itibariyle yine başka türlü bir ifratın kucağına itilmiştir. Çünkü nefsinin esiri yapılan kadın kullanılmaya ve sömürülmeye müsait hale getirilmiştir.

Tanzimat’la beraber başlayan 2. Meşrutiyet’le daha da hız kazanan ve Cumhuriyet’le en doruğa ulaşan düşünce, kadını İslami kimlikten hızla Batılı kimliğe geçirmek ve dönüştürmek olmuştur. Çıkarılan kanunlarla ve kadınlara verilen haklar ile kısmen bu adım gerçekleşmiştir. Modernleşme projesi ile statüsü belirlenen kadın devletin Batılılaşma politikalarının bir göstergesi olmuştur. Hala kadının giyim kuşamı yıllardır iç siyasetin malzemesi olarak devam etmektedir.

Netice olarak, insanlık tarihine bakıldığında ‘mesut bir aile hayatı geçirmeye müsait yaratılan mübarek mahluk’ olan kadınların en huzurlu yaşadığı dönem ve hak ettiği statü sadece “asr-ı sadet” döneminde olmuştur.

Kızların diri diri toprağa gömüldüğü vahşet asrını Peygamber (asm) getirdiği hükümlerle tam bir şefkat ve merhamet asrına çevirmiştir. Kadın o dönemde ticaret yapabilen, kendi mülkiyet hakkı olan, istişare edilen, akıl danışılan, bir anne olarak hürmet gören, cennetin ayakları altında olduğu vurgusuyla kıymetlenen bir konumda olmuştur. Oysa bugünkü medeniyet-i sefihe Bediüzzaman’ın tabiriyle, ‘kadınları yuvalarından çıkarmış, mebzul bir meta’ haline getirmiştir.

Bugün, Batı medeniyetinin İslam medeniyeti karşısında mağlup olduğu dört önemli noktadan üçü kadınlarla ilgilidir. Yirmi Beşinci Söz’de Bediüzzaman bu meseleyi şöyle anlatır: “Batı medeniyeti havas ve avam, zengin ve fakir arasındaki kıvamı bulamamış, bu yüzden tarihinde sürekli zulüm, haksızlık ve merhametsizlik olmuştur.”¹⁰

İkinci olarak, Batı medeniyeti muarız olduğu ve kadınlara bir nevi esaret olarak gördüğü ‘taaddüd-ü evzaç’ meselesine çözüm bulamamış, bu yüzden ‘pek çok fahişehaneleri’ kabul etmeye mecbur kalmıştır.

Üçüncü olarak, miras ve mülkiyet konusunda da Batı’nın kadına dolaylı olarak zulmettiğini tespit etmiştir.

Dördüncüsünde de, Batı medeniyetinin kadınların hürmetini kırdığını ve

Cumhuriyetle birlikte kadın bir sembol haline getirilmiştir. Batılılaşmanın göstergesi bir unsur olarak simgelenmiştir. Bugün bile başörtüyü yasaklayanların temel hareket noktası başörtünün çağdaş Batılı kadın tiplemesine uygun olmayışı anlayışdır. Tarih boyunca kadının kendi üzerinde tasarrufu hemen hemen hiç olmamıştır. Onun nasıl bir yerde duracağı, konumu, statüsü, giyim kuşamı hep erkekler tarafından belirlenmiş ve kadın ifratların arasında gidip gelmiştir.

9- Selim, Ahmet, Din-Medeniyet ve Laiklik, Timaş Yayınları, İstanbul, 1991, s. 100
10- Nursi, Said, Sözler, Yeni Asya Neşriyat, Ocak 2001, İstanbul, s. 374

kadının hak ettiği yerini bulmaması, ahlaksızlığın yayılmasına ve medeniyetlerin çöküşüne zemin hazırlamıştır. Kadının gerçek hürriyetine ulaşması, hak ettiği statüye kavuşması, kesinlikle Batılılaşma ile olmayacaktır. Manevi temelleri muharref ve mensuh bir dinden alan kültürün kurmuş olduğu medeniyet ne kadar iyi inşa edilirse edilsin mühim zaafarla hasta olacaktır.

hevesat-ı rezilenin ayağı altında kaldığını, yuvalarından çıkarılıp beşeri de yoldan çıkarmak için kullanıldığını söyler.

İşte Batının çaresiz kaldığı bu noktalarda İslam medeniyetinin 'ter-ü taze' esasları çözüm getirmiştir.

Zengin ile fakir arasındaki mesafe faizin haram kılınması ve zekâtla sağlanmıştır.

Taaddüd-ü zevcat ruhsatıyla nev'in bekası ve kadınların hukuku korunmuştur.

Mirastan kadına bir erkeği iki hak verilerek, adalet sağlanmış ve kızların kendi ailesi içindeki hakları korunmuştur.

İslam, kadınları mebzul bir meta olmaktan çıkarmış, hürmetlerini muhafaza için hayâ perdesini emretmiş, böylelikle hevesat-ı rezilenin ayağı altında ezilmekten kurtarmıştır.

Evet, Risale-i Nurlardaki bu tespitlerden de anlaşılıyor ki, Batı medeniyeti bu dört hususta çözüm bulamamış, çaresizliğe düşmüş ve Kur'an'ın hükümlerine mağlup olmuştur.

Netice olarak şunu söyleyebiliriz ki, kadının hak ettiği yerini bulmaması, ahlaksızlığın yayılmasına ve medeniyetlerin çöküşüne zemin hazırlamıştır. Kadının gerçek hürriyetine ulaşması, hak ettiği statüye kavuşması, kesinlikle Batılılaşma ile olmayacaktır. Manevi temelleri muharref ve mensuh bir dinden alan kültürün kurmuş olduğu medeniyet ne kadar iyi inşa edilirse edilsin mühim zaafarla hasta olacaktır. Bu hastalığın en önemli göstergesi de kadınların fitri yapılarına olan müdahaledir. Çünkü Batı, kendi kadınına yüzlerce yıldır zulüm yapmış ve halen yapmaktadır. Bu yüzden, "Dünyevi ve uhrevi saadetinin ve kadınlarda ulvi seciyelerin inkişafının sebebi, yalnız daire-i şeraitteki adab-ı İslamiyetle olabilir."¹¹

Özet

Bir medeniyetin veya kültürün sınıandığı temel turnusollerden birisi kadındır. Kadın, tarih boyunca medeniyetlerin tahribinde de bekçiliğinde de önemli bir rol üstlenmiştir. Bu çalışmada bilhassa Batı medeniyetinin kadın algısı üzerinden yola çıkılarak kadının medeniyetler üzerindeki rolü incelenecek ve İslam medeniyetinin kadına verdiği önem anlatılacaktır.

Anahtar Kelimeler

Medeniyet, din, kadın, meta, anne

Abstract:

Woman is essentially a litmus paper to test a civilization or a culture. Throughout history woman has assumed a basic role both in the destruction and the protection of civilizations. In this study we set off by analyzing the perception of woman in the Western civilization and explain the significance ascribed to woman in the Islamic civilization.

Key Words:

Civilization, religion, woman, property, mother

Siyasi Hareketlerin Dünyevileşmeye Etkisi

İntizam Seyda DURGUN

I) Siyasetin Sözlüklerdeki Tanımı

Köken itibarıyla Arapça bir sözcük olan siyaset, Arapça seyis (at bakıcısı, at eğitimi) kelimesinden türemiştir. Türkçede hem siyaset, hem de politika sözcükleri aynı anlamda kullanılmaktadır. Türk Dil Kurumu'nun Büyük Sözlük'ünde ise siyaset, "politika, Devlet işlerini düzenleme ve yürütme sanatıyla ilgili özel görüş veya anlayış, yurt yönetimi." gibi anlamlara gelmektedir. Sözlük anlamı ise eğitmek, yetiştirmek, düzenlemektir. Eski dilde, terim olarak buradan geliştirilmiş şekliyle "yönetme bilgisi ve tekniği" anlamında da kullanılmaktadır.

Siyasetin bazı literatürdeki tanımları ise şöyledir: Yeni Lûgat: "Memleket idare etme sanatı. Devlet idare tarzı." Devellioğlu: "Memleket idaresi." Longman: "Bir devleti yönetme bilimi ve sanatı." Websters: "Yönetim sanatı." Littre: "Devletleri yönetme bilimi." Robert: "İnsan toplumlarını yönetme sanat ve faaliyetleri." Larousse: "Devlet işlerini düzenleme ve yürütme sanatı." R. Digest: "Yönetim bilimi ve sanatı." Chambers: "Hükümet etme sanatı veya bilimi." Collins: "Bir ülke, toplum veya örgüt içinde iktidarı hedefleyen insanların eylem ve faaliyetleri." Bir siyaset bilimci, Maurice Duverger, bu tariflere bir yenisini eklemiştir: "İktidar bilimi."

II) Siyasetin Risale-i Nur Külliyyatı'ndaki Tanımları

Bediüzzaman Said Nursi'nin, "siyaset"i yukarıdaki tanımlamalara uy-

Bediüzzaman'ın dünyasında, "siyaset," genel anlayışa uygun olarak, "hükûmet etme"ye, "iktidar"a, "devlet idaresi"ne yönelik davranışları ifade etmektedir.

gun olarak ele aldığını, Risale-i Nur'da "siyaset" in geçtiği bölümlerden açıkça anlamamız mümkündür. Mesela, Bediüzzaman siyaseti, Münazarat'ın bir yerinde, "inkılâb-ı siyasî" yani, bir "rejim değişikliği"ni ifade için kullanmaktadır. Said Nursî, Divan-ı Harb-i Örfî'de de bu mânâyı dikkatlerimize sunmaktadır. Meselâ, "Şeriat da, yüzde doksan dokuz ahlâk, ibâdet, âhirete ve fazilete aittir. Yüzde bir nisbetinde siyasete mütealliktir" demekte ve "Onu da ululemirlerimiz" in düşünmesi gerektiğini söylemektedir.

Mektubat'ta ise, Emevîler'le ilgili görüşlerini açıklarken, "siyaset" ve "saltanat" kavramları birlikte incelenmektedir. İlgili bölümde "siyaset ve saltanat" in anlamları dikkatimize sunulmaktadır. Burada, "Tam muvaffakiyet-i siyasiye ve tamam saltanat," "zahiri ve siyasî hilâfet," "saltanatın bir kısım kanunları ve siyasetin merhametsizce mukteziyatı"ndan söz edilmektedir. Ardından, "saltanat siyaseti" ifadesini kullanmakta ve bir sonraki bölümde, "Hükûmetin ve asayişin devamı için eşhas fedâ edilir" anlayışını, "merhametsiz siyasetin bir düsturu" olarak dünyamıza sunmaktadır.

Yukarıdaki tanımlardan ve ifadelerden de anlaşılacağı gibi, "siyaset"ten söz edilirken hükûmete, idareye, iktidara dair eylemlerden bahsedilmektedir. Yani, Bediüzzaman'ın dünyasında, "siyaset," genel anlayışa uygun olarak, "hükûmet etme"ye, "iktidar"a, "devlet idaresi"ne yönelik davranışları ifade etmektedir.

III)Siyasi değişimle din elden Gider mi?

Siyasetin, idare etmek ve yönetmek anlamlarına gelen 'siyasa' kökünden geldiğini düşündüğümüzde, 'siyasa'yı kendine iş edinen bir "yöneten" ve 'siyasa'ya konu olan bir yönetilen kesim olmalıdır. Bu anlamda tarihte ve tarihimizde, yönetilenle, yöneteni bir araya getiren, birçok değişim yaşanmıştır. Mesela, II. Meşrutiyet'in ilanıyla birlikte, Doğu vilayetlerinde meşrutiyet hakkında meydana gelen istifhamları ortadan kaldırmak amacıyla, bölgede onun güzelliklerini anlatan Bediüzzaman Said Nursî, "Dine zarar gelmesin, ne olursa olsun!" sorusuyla karşılaşmıştır. Söz konusu soruda, taşıdığı anlam itibarıyla, üzerinde durulması gereken bir düşüncenin ipuçlarını bulmak mümkündür. Mesela, bu kanaate göre, dine, zarar gelmedikten sonra, istibdadın devam edip etmediği bizi çok ilgilendiren bir konu olarak görünmemektedir.

B. S. Nursî, bu anlayışa sahip olanlara şöyle cevap verir. "Elhasıl, inkılâb-ı siyasî cihetiyle dininden havf eden adamın dinde hissesi, beytü'l-ankebût gibi zayıf düşmüş cehalettir, onu korkutur, takliddir, onu telâşa düşürttürür. Zira, itimad-ı nefsin fıkdanı ve aczin vücudu cihetiyle, saadetini yalnız hükûmetin cebinden zannettiğinden, kalbini, aklını da hükûmetin kesesinden tahayyül eder, korkar."

Yukarıdaki paragrafta üzerinde durulan önemli bir nokta bulunmaktadır. "inkılâb-ı siyasî," yani siyasi bir değişiklik, bazı dindarların korktuğu bir konu gibi görünmektedir. Bediüzzaman, bu tereddütlerin arkasında, imandaki zafiyeti görmektedir. Bu anlayışa sahip insanların, dinde hissesi bulunmakla birlikte, dinin mevcudiyetini dünyevi bir değişime bağladıklarından, imandaki

hakiki kalıcılığı keşfedememekte ve “Dinin Gerçek Sahibi”ni tanımadıkları ortaya çıkmaktadır. Allah’ın bütün kâinatı saran kudreti, ilmi, iradesi tam olarak anlaşılması değildir.

Risale-i Nur’da, konuyla ilgili verilen en güzel örneklerinden biri de, Celaleddin-i Harzemşah’ın (ö. 1231) komutanlarına verdiği derstir: “...bir zaman, İslam kahramanlarından ve Cengiz’in ordusunu müteaddit defa mağlup eden Celaleddin-i Harzemşah harbe giderken, vüzerası ve etbâı ona demişler: ‘Sen muzaffer olacaksın; Cenab-ı Hakk seni galip edecek.’ O demiş: ‘Ben Allah’ın emriyle, cihad yolunda hareket etmeye vazifedarıyım. Cenab-ı Hakk’ın vazifesine karışmam. Muzaffer etmek veya mağlup etmek Onun vazifesidir.’”

IV) Siyaset, sonuç alma sanatıdır; İman ise Sonucu Allah’a Bırakmaktır

Siyasetle ilgili yapılan genel tanımlara dikkat ettiğimizde, “yönetme”, “hükmetme”, “yürütme” gibi hakimiyet içerikli değerlendirmeler olduğu görülmektedir. Oysa Celaleddin-i Harzemşah’ın söylediklerinde bugünkü siyaset anlayışına ters düşen ölçüler bulunmaktadır. Mesela, O, modern siyasetçilerin aksine, kendi vazifesinin sonuç almakta değil, “cihad yolunda hareket etmek”te olduğunu söylemektedir. Anlaşılacağı gibi, “cihad yolunda hareket etmek” sebeptir, “muzaffer olmak” ise sonuçlardan sadece biridir.

Celaleddin-i Harzemşah’ın yaklaşımından, sebep ve sonuç ilişkisine yönelik bir ders çıkarmak mümkündür. Celaleddin-i Harzemşah, Mutezile’nin kabul ettiği gibi, sebepler ve sonuçlar arasında “deterministik” bir ilişki farz ediyor olsaydı, vezirleri ve tebası gibi cihad yolunda hareket etmekle galibiyeti garantilediğini düşünecekti ve galip olmayı da, kendine vazife edinecekti. Ama tam tersine, işin başını, yani sebepleri tertip etmeyi, kendi üzerine almakta; işin nihayetini, yani neticenin terettübünü ise Cenab-ı Hakk’a bırakmaktadır. Hikmet ve sebepler dairesinde yaşayan bir insan olarak ona tevessül etmeyi “emir” telakki ederken, itikad dairesinin hükmünce, yine sebeplerin bir perde ve bahane olduğunu bilerek, hakiki iş yapmanın Allah olduğunu bilmektedir.

V) Üç tarz-ı siyaset

Bediüzzaman Said Nursî, Risale-i Nur’da, bir çok yerde 3 ayrı siyasi bakıştan söz etmektedir. Bunlar,

a) Siyasetin dinsizliğe âlet edilmesi: Siyaseti dinsizliğe âlet fikri, yeni bir fikir değildir. Daha Osmanlı zamanında, bu fikri taşıyanlar vardır. Bediüzzaman, o devirde “siyaseti dinsizliğe âlet etmeye teşebbüs niyetleri ve fikirleri olan “bazı münafık zındıklar”dan söz eder. Bir eserinde, bunları “İttihadçıların yüzde on olan mason kısmı” olarak tarif eder. Bu zümre, “o zamandan yirmi sene sonra” devlete hâkim olmuştur. “Garplılaşmak bahanesiyle siyaseti dinsizliğe âlet” etmeye teşebbüs etmiştir.

b) “Dinin siyasete âlet edilmesi: Bediüzzaman, buna mukabil, “dini siyasete âlet etme”yi kesinlikle reddeder. Veleve ki, “Biz İslâm’ı istiyoruz. İslâm’ı iktidara getirip, İslâm’a hizmet edeceğiz” desin, böyle bir hareketi kat’iyyen kabul etmez. “İnkılâbî bir siyaset-i İslâmiye” fikrine, kendi mesleği açısından muhalefetini açıkça ortaya koyar. Nitekim, öyleleri çıkmış; ve Bediüzzaman

Siyaseti dinsizliğe âlet fikri, yeni bir fikir değildir. Daha Osmanlı zamanında, bu fikri taşıyanlar vardır. Bediüzzaman, o devirde “siyaseti dinsizliğe âlet etmeye teşebbüs niyetleri ve fikirleri olan “bazı münafık zındıklar”dan söz eder. Bir eserinde, bunları “İttihadçıların yüzde on olan mason kısmı” olarak tarif eder. Bu zümre, “o zamandan yirmi sene sonra” devlete hâkim olmuştur. “Garplılaşmak bahanesiyle siyaseti dinsizliğe âlet” etmeye teşebbüs etmiştir.

“İslâmiyet bütün siyasâtın fevkindedir. Bütün siyasetler ona hizmetkâr olabilir” der Bediüzzaman. “Eğer mümkün ise,” “siyaset vasıtasıyla dine hizmet” meşrudur, makbuldür. Yapılabilir, hatta yapılması “vazife”dir. “Ehl-i İslâmiyet, hamiyet-i diniye ve kuvvet-i imaniye cihetiyle, siyaseti dine âlet yapabilir.”

onlara karşı tavır koymuştur. Gerek şu ülke içinde, gerek sâir İslâm ülkelerinde böylesi bir anlayışla ortada kalmanın zararları konusunda uyarıda bulunmuştur.

c) “Siyasetin dine âlet edilmesi: “İslâmiyet bütün siyasâtın fevkindedir. Bütün siyasetler ona hizmetkâr olabilir” der Bediüzzaman. “Eğer mümkün ise,” “siyaset vasıtasıyla dine hizmet” meşrudur, makbuldür. Yapılabilir, hatta yapılması “vazife”dir. “Ehl-i İslâmiyet, hamiyet-i diniye ve kuvvet-i imaniye cihetiyle, siyaseti dine âlet yapabilir.” Nitekim Said Nursî, “Eski Said” olarak “bütün kuvvetiyle siyaseti dine âlet etmeye çalışmış”tır. “Ve derdi ki, ‘dinin bir hakikatını bin siyasete tercih ederim.’ Evet, o zamanda kırk-elli sene evvel hissetmiş ki, bazı münafık zındıkların siyaseti dinsizliğe âlet etmeye teşebbüs niyetlerine ve fikirlerine mukabil, o da bütün kuvvetiyle siyaseti, İslâmiyet’in hakaikına bir hizmetkâr, bir âlet yapmaya çalışmış.” “Hakiki dindar ise, ‘bütün kâinatın en büyük gayesi ubudiyet-i insaniyedir’ diye siyasete, aşk-ı merak ile değil, ikinci üçüncü mertebede onu dine ve hakikata âlet etmeye-eğer mümkünse-çalışabilir.” Siyasî tercihi belirtirken, “Ben daha dindarım. Biz dindarız” gibi sloganlar ile yola çıkılmamalıdır, zira, Din, kimsenin tekelinde değildir. Bilâkis, bütün insanlığın mukaddes malıdır. Belli bir partinin inhisarına alınamaz. Kendi partisine, ya da partilerine has gösterilemez. Çünkü, böylesi bir tavır, diğerleri için “Biz Müslüman değil miyiz? Bizi Müslüman saymıyor musun?” gibi itirazları getirecek; söz konusu tekeli tavra yönelen itiraz, o tavır devam ettikçe, dine aleyhtarlığa dahi dönüşebilecektir. Bundan en başta zarar göreceği olan, dindir. “Zihniyet-i inhisar, hubb-u nefisten geliyor” der Bediüzzaman. Meselâ bir kişi eğer dini kendi partisinin tekeline alma temayülü gösteriyorsa, bunun gerisinde “nefis sevgisi” vardır; “aşk-ı İslâmiyet” değil.

VI) Siyaseti Dindar Demokratlar Ya Da Dine Hürmetkâr Demokratlar Yapmalı

Said Nursî, 1920’ler ile ilgili yaptığı bir tahlilde İslâmî ölçülerin, “çok zamandan beri” sürekli zayıflatıldığını ifade ettikten sonra bu zamanda, “Hükûmetlerin laik cumhuriyete döndüğünü” belirtmektedir. Böyle bir dönemde, “mânevî bir cihad”ın yürütülmesi gereklidir. Zedelenen “terbiye-i İslâmiye,” ancak “iman-ı tahkikî kılıncıyla” tedavi edilebilecektir. Dinin hak ve hakikatını gözlere gösterecek derecede kuvvetli bürhanlara, delillere ihtiyaç vardır. Bediüzzaman, Risale-i Nur’u bu tahliller ışığında 1925-1950 arasında telif etmeye başlamıştır. O’nun tecdid vazifesi gereği üstlendiği önemli görevler vardır. O’na bağlı olanlar da bu misyonun ve vizyonun gereğine dikkat etmelidirler. “İşte bu sır-ı azim içindir ki, Risale-i Nur şakirtleri dünya siyasetine ve cereyanlarına ve maddî mücadelelerine karışmıyorlar ve ehemmiyet vermiyorlar ve tenezzül etmiyorlardır.” Bütün bunlarla birlikte Bediüzzaman, dinin lehine bir siyasî hareket gelişme isitadını gösterdiğinde, “vatan ve İslâmiyet ve Kur’ân menfaatına” ona destek verecektir: “Mâdem siyasetçilerin bir kısmı Risale-i Nur’a zarar vermiyor, az müsaadekârdır; ehvenüşşer olarak bakınız. Daha a’zamüşşerden kurtulmak için onlara zararınız dokunmasın; onlara faideniz dokunsun.” tavsiyesinde bulunur ve elinden geldiği kadar da söylediklerini uygulamaya geçirir. Zira O’nun dünyasında siyasetin farklı boyutları vardır. “İslâmiyet bütün siyasâtın fevkindedir. Bütün siyasetler ona hizmetkâr olabilir”. “Eğer mümkün ise,” “siyaset vasıtasıyla dine hizmet” meşrudur, makbuldür. Yapılabilir, hatta yapılması “vazife”dir.

VII) Siyasetin ve Dünyevileşmenin Üç farklı yüzü vardır

Bugün geldiğimiz noktada, İslami hassasiyeti olanlar, kendi dinlerinin bir çok alanda neleri gerektirdiği konusunda tereddütler yaşamakta, iç dünyalarında bocalamaktadır. Diğer taraftan, güçlü ve cazibedar temellere bina edilmiş dünyevi cereyanlar, baş döndürücü hızla insanlığa yeni yollar açmaktadır. Müslümanların yaşadığı şaşkınlık psikolojisi de önemlidir. Cevaplandırılması gereken soru; dünyevi düşüncenin, bütün bu “zaferlerine” rağmen, kendi değerlerimizi kullanarak hangi yoldan gideceğimize karar vermektir.

Otuz İkinci Söz’ün Beşinci Remz’inde ehl-i dalaletin vekili ile müzakeresinde Bediüzzaman, şu suale muhatap olur: “Ehadisinizde, dünya tel’in edilmiş; cife ismiyle yad edilmiş. Hem, bütün ehl-i velayet ve ehl-i hakikat, dünyayı tahkir ediyorlar; ‘Fenadır, pistir’ diyorlar. Halbuki sen bütün kemalat-ı İlahiye ye medar ve hüccet, onu gösteriyorsun ve aşikane ondan bahsediyorsun.” Bu gerçekten can alıcı ve İslam dairesi içinde yer alanların dünya ile bağlantısını sorgulayan, iç alemlerinde dünyanın yerini araştıran bir sorudur. Dünyevileşme konusunun tam olarak anlaşılabilmesi için bu suale verilen cevabın da önemi büyüktür.

“Elcevap: Dünyanın üç yüzü var.

Birinci yüzü, Cenab-ı Hakk’ın esmasına bakar; onların nukuşunu gösterir, mana-i harfiyle, onlara ayinedarlık eder. Dünyanın şu yüzü, hadsiz mektubat-ı Samedaniyedir. Bu yüzü gayet güzeldir, nefrete değil aşka layıktır.

İkinci yüzü, ahirete bakar; ahiretin tarlasıdır, Cennetin mezarıdır, rahmetin mezheresidir. Şu yüzü dahi, evvelki yüzü gibi güzeldir; tahkire değil, muhabbete layıktır.

Üçüncü yüzü, insanın hevesatına bakan ve gaffet perdesi olan ve ehl-i dünyanın mel’abe-i hevesatı olan yüzdür. Şu yüz çirkindir. Çünkü fanidir, zaildir, elemlidir, aldatır. İşte hadiste varid olan tahkir ve ehl-i hakikatın ettiği nefret, bu yüzdedir.”

Bir anlamda diyebiliriz ki, herkes kendi dünyasında “ehl-i dünya”dır, dünyevileşmiş ve dünyanın çekiciliğine teslim olmuştur. Dünyevileşme kavramının iyi ya da kötü oluşu, o dünyanın, hangi yüzüne baktığına göre değerlendirilmelidir. Bilinmelidir ki, Hakaik-i imaniye bu zamanda en birinci maksat olmalı ve sair şeyler ikinci, üçüncü, dördüncü derecede kalmalıdır. Bediüzzaman’a göre böyle bir öncelik sırası, aklın, hikmetin ve ferasetin gereğidir: “... Ben tahmin ediyorum ki; eğer şeyh Abdülkadir-i Geylani (r.a.) ve Şah-ı Nakşibend (r.a.) ve İmam-ı Rabbani (r.a.) gibi zatlar bu zamanda olsaydılar, bütün himmetlerini, hakaik-ı imaniyenin ve akaid-i İslâmiyenin takviyesine sarf edeceklerdi.”

“... Evet, bu zaman; hem iman ve din için; hem hayat-ı içtimai ve Şeriat için, hem hukuk-u amme ve siyaset-i İslâmiye için gayet ehemmiyetli birer Müceddid ister.” Bunların “en ehemmiyetlisi (ise) hakaik-ı imaniyyeyi muhafaza”dır. “Şeriat ve hayat-ı içtimaiyye ve siyasiyye daireleri ona nisbeten ikinci, üçüncü ve dördüncü dairede kalır... Fakat efkâr-ı ammede hayatperest insanların nazarında zahiren geniş ve hakimiyet noktasında cazibedar olan hayat-ı içtimaiyye-i İslâmiyye ve siyaset-i diniyye cihetleri daha ziyade ehemmiyetli görüldüğü için o adese ile o nokta-i nazardan bakıyorlar...”

Bir anlamda diyebiliriz ki, herkes kendi dünyasında “ehl-i dünya”dır, dünyevileşmiş ve dünyanın çekiciliğine teslim olmuştur. Dünyevileşme kavramının iyi ya da kötü oluşu, o dünyanın, hangi yüzüne baktığına göre değerlendirilmelidir. Bilinmelidir ki, Hakaik-i imaniye bu zamanda en birinci maksat olmalı ve sair şeyler ikinci, üçüncü, dördüncü derecede kalmalıdır.

“Hakaik-ı
imaniyye ve
Kur’âniye birer
elmas hükmünde
olduğu halde,
siyaset ile alude
olsa idim, elimdeki
o elmaslar iğfal
olunabilen
avam tarafından
‘Acaba taraftar
kazanmak için
bir propaganda-i
siyaset değil mi?’
diye düşünürler.
Bu elmaslara adi
şişeler nazarıyla
bakabilirler.
O halde ben
o siyasete
temas etmekle
o elmaslara
zulmederim ve
(bu davranışım)
kıymetlerini tenzil
etmek hükmüne
geçer.”

VIII) Çünkü İman Hizmeti Hiçbir Şeye Alet Edilemez

“Benim ve Risâle-i Nur’un mesleğinin esası ve otuz seneden beri bir düsturu olan şefkat itibariyle bir masuma zarar gelmemek için bana zulmeden canilere değil ilişmek, belki beddua ile de mukabele edemiyorum. Hatta en şiddetli bir garaz ile bana zulmeden bazı fasık, belki dinsiz zalimlere hiddet ettiğim halde değil maddi (mukabele) belki beddua ile mukabeleden beni o şefkat men ediyor. Çünkü o zalim gaddarın peder ve validesi gibi ihtiyar biçarelere veya evladı gibi masumlara maddi zarar gelmemek için o dört beş masumların hatırına binaen o zalim gaddara ilişmiyorum, bazan da hakkımı helal ediyorum.”

Bediüzzaman’ın tüm çabası sanki “fetret devri” niteliğine sahip olan bir çağın insanlarına Kur’ân hakikatlerini doğrudan ve perdesiz sunabilmektir. Bu takdimi engelleyecek her türlü davranış ve plândan şiddetle kaçınmıştır. Bediüzzaman bu konudaki yaklaşımını daha çarpıcı olarak şöyle ifade eder.

“Kur’ân bizi siyasetten menetmiş; ta ki, elmas gibi hakikatler ehli dünyanın nazarında cam parçalarına inmesin.” “Amma Kur’ân ve iman hizmeti ne için (siyasetten) men ediyor?” dersin; ben de derim ki, “Hakaik-ı imaniyye ve Kur’âniye birer elmas hükmünde olduğu halde, siyaset ile alude olsa idim, elimdeki o elmaslar iğfal olunabilen avam tarafından ‘Acaba taraftar kazanmak için bir propaganda-i siyaset değil mi?’ diye düşünürler. Bu elmaslara adi şişeler nazarıyla bakabilirler. O halde ben o siyasete temas etmekle o elmaslara zulmederim ve (bu davranışım) kıymetlerini tenzil etmek hükmüne geçer.”

IX) Risale-İ Nur, Siyasal İktidarı Ele Geçirme Düşüncesine Şiddetle Karşıdır

Risale-i Nur, siyasal iktidarı ele geçirme düşüncesine şiddetle karşıdır. Zira, iktidar, kimin elinde olursa olsun, İslam’a hizmet eder hale getirilmelidir. Ayrıca İslam’a fiilen hizmeti, birinci ve temel vazife kabul edenlerin doğrudan siyasetin başında bulunması son derece yanlıştır. Çünkü, Bediüzzaman siyasi saltanatla, manevi saltanatın Hz. Ali’den (ra) sonra, kader-i ilahiyece birbirinden ayrıldığını; bu suretle siyasi saltanatın çirkinliklerinin, dini hizmeti bulandırmasının engellendiğini söylemektedir. Risale-i Nur Külliyyatı eserlerinden Mektubat’ta, Siyasi saltanatın bizzat din hizmetkarlarıncı ifa edilmesinin zararlı olmasının sebebi, siyasetin, İslam’ın emrettiği esaslardan uzak olmasından kaynaklanmaktadır. Siyasi iktidarı temel hedef haline getiren inançlı insanlar, siyasetin değişmez/nihai hedefine yaklaşırken, o derece de iman hizmetinden uzaklaşmaktadır.

X) Siyasetle Dünyevileşen, Dünyevileştikçe Siyasete Dalan Dindarlar

Son zamanlarda, İktidarı hedefleyen (zaten aksi de düşünülemez), İslam eksenli/İslami kimlikli siyasi hareketlerin revaçta olduğu bir gerçektir. İslami camiada önemli cemaatlerin, kimlikleriyle oynayarak, onları asli vazifelerinden uzaklaştırma stratejilerinin önümüzdeki dönemde derin yaralar açacağı unutulmamalıdır. Bu konuya dikkat çeken bir çok kişiden biri olan Sosyolog Abdurrahman Arslan şöyle demektedir: “1995’te dindarlar belediyelere geldiklerinde sistem tıkanmıştı zaten. Kemalistler iktidarı elden çıkarmak tehlikesiyle karşı karşıya kaldıkları için görmek istemiyorlar. Eğer dindarlar gelmeseydi, sistem tıkanmıştı. Bu sistem gidemezdi. Şu anda da dindarların bu sisteme en

büyük faydaları kilitlenmiş bir sisteme açılım getirmeleridir. (...) Müslüman erkek kamusal alana katıldığında kapitalizmin nesnesi oldu. Bu, erkekteki helâl ve haram duygusunu alt üst etti. Müslüman kadın ise feminist değerlerinden büyük nispette etkilendi. Kamusal alan Müslümanları aşındırmaya başladı...” (Emeti Saruhan, Yeni Şafak, 19.6.2011)

Yine bu konuda, Prof. Dr. Süleyman Seyfi Öğün’ün söyledikleri de bir başka pencere açmaktadır: “Artık eskisi gibi ‘Bir lokma, bir hırka’ anlayışı yok. Birtakım burjuva değerlere göre tanımlanmış alanlara, yeni tüketici grupları kendi kültürel farklılıkları ile birlikte girmeye başladığı zaman, bir tüketim savaşı çıkıyor. Son tahlilde bakarsanız, Türk olmak, Kürt olmak; Müslüman olmak, laik olmak... Bunların hiçbir anlamı yok. Çünkü yaşayış tarzları arasında hassasiyetler ve beklentiler açısından ciddi hiçbir farklılık yok. Bütün mesele o beklentilere ulaşmadaki yarış ve kavga. İhtiyaçların sınırsız olduğunu nereden çıkardık? Bugün biz, bu ihtiyaçlar gerçekten ihtiyacımız mıdır, onu bilmiyoruz. Bildiğimiz, delice bir yarış var. Bu ülkede Müslümanlar kapitalizmle hesaplaşmıyorlar! Tam tersine, çok uyum içerisinde yaşıyorlar. Hesaplaşsalar, birtakım şeyleri reddedecekler. İktidar ve para kendi aralarında problemlidirler.” (Şenay Yıldız, Akşam, 20.6.2011)

XI) ÖZ

İbrahim Sûresi’nin 3. Âyeti, galiba bize de, bizim zamanımıza da bakıyor: “Onlar dünya hayatını seve seve ahirete tercih ederler.” “Bu asrın acıb (acaip) bir hassasıdır (özelligidir): Elması elmas bildiği halde, camı ona tercih eder.”

Özet

Genel olarak ‘memleket idare etme sanatı’ olarak tanımlanan siyaset yakın tarihimizde olan köklü değişikliklerin de merkezinde yer almıştır. Bu bağlamda siyaset-din ilişkisi de en çok tartışılan konulardan olmuştur. Bu yazı da Bediüzzaman’ın siyaset kelimesine yüklediği anlamlardan yola çıkılarak siyasi hareketlerin dünyevileşmeye etkisi ele alınmaktadır.

Anahtar Kelimeler

Siyaset, din, dünyevileşme, iktidar

Abstract:

Politics, what is generally defined as “the art of administrating a country”, has taken place in the center of changes taking place in our recent history. The politics-religion relationship has been one of the most controversial issues in this context. This article sets out by stating the meanings ascribed to politics by Bediüzzaman and deal with the effects of political movements over secularization.

Key Words:

Politics, religion, secularization, power